

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 260/2014-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) prerokoval sťažnosť D. B., zastúpenej advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 94/2011 z 19. júla 2012 za účasti, Krajského súdu v Prešove, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. B. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 94/2011 z 19. júla 2012 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 94/2011 z 19. júla 2012 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť D. B. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jej právnej

zástupkyne JUDr. Anny Lacovej, Pražská 4, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 260/2014 z 28. apríla 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť D. B. (ďalej len „sťažovateľka“) v časti, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co 94/2011 z 19. júla 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Sťažnosť vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 278/2012 z 26. septembra 2013, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ústavný súd odmietol.

Sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhala náhrady škody v sume 36 878,44 € proti žalovanému, jej bývalému právnenému zástupcovi, ktorý mal zanedbať svoju povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) tým, že nepodal včas

odvolanie proti rozsudku, čím jej vznikla škoda spočívajúca v zaplatení plnenia na podklade tohto rozsudku.

V konaní pred všeobecnými súdmi bola zásadnou otázkou premlčania nároku na náhradu škody vyplývajúcej z porušenia zmluvy o poskytnutí právnej pomoci uzatvorenej medzi sťažovateľkou ako podnikateľkou a advokátom.

Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 19. mája 2011 č. k. 39 C 27/2009-104 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu sťažovateľky zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa dozvedela o tom, že jej z účtu bola 8. apríla 2005 odpísaná suma, ktorá je predmetom sporu. Subjektívna dvojročná premlčacia doba v zmysle § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka jej začala plynúť 9. apríla 2005 a uplynula 9. apríla 2007. Žalobkyňa podala žalobu 6. apríla 2009, teda po uplynutí dvojročnej premlčacej doby. Keďže žalovaný sa v konaní dovoľal premlčania, nemohol jej okresný súd premlčané právo priznať, a preto žalobu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie s odôvodnením, že na právny vzťah medzi ňou a žalovaným mal byť použitý Obchodný zákonník vrátane jeho úpravy premlčania v ňom obsiahnutej.

Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil. Vzhľadom na obsah odvolania sa sústredil na otázku, či sa na premlčanie nároku na náhradu škody z dôvodu porušenia zmluvy o poskytnutí právnej pomoci vzťahuje právny režim Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka. V tejto súvislosti dospel k záveru, že na právny vzťah účastníkov je potrebné aplikovať ustanovenia o náhrade škody upravené v zákone o advokácii a podporne v zmysle § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka a na premlčanie práva vyplývajúceho z tohto právneho vzťahu je potrebné použiť ustanovenia o premlčaní podľa Občianskeho zákonníka. Okresný súd teda podľa názoru krajského súdu aplikoval na vec správny právny predpis, keď posudzoval otázku premlčania podľa Občianskeho zákonníka, a dospel k správne mu záveru, že žalobkyňa uplatnila právo po uplynutí premlčacej doby uvedenej v § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Keďže žalovaný uplatnil námietku premlčania, správny je podľa

krajského súdu aj záver okresného súdu, podľa ktorého premlčané právo žalobkyni nepriznal (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Rozsudok okresného súdu preto podľa § 219 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil.

Sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje. Podľa jej názoru sa krajský súd adekvátne nevysporiadal s jej argumentáciou o tom, že na právny vzťah medzi ňou a advokátom vrátane nároku na náhradu škody sa má aplikovať Obchodný zákonník – osobitne ustanovenia upravujúce premlčanie. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že krajský súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutia, čím porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z týchto dôvodov podala sťažovateľka sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej rozhodol tak, že nálezom vysloví porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka zároveň žiada, aby ústavný súd uložil krajskému súdu povinnosť zaplatiť jej primerané finančné zadostučinenie vo výške 2 000 € a uhradiť jej trovy konania.

Po prijatí návrhu na ďalšie konanie v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu si ústavný súd vyžiadal vyjadrenie krajského súdu k sťažnosti, ktoré mu bolo doručené 11. júna 2014. Krajský súd v tomto vyjadrení prostredníctvom predsedu kolégia J. A. okrem iného uviedol, že „Zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii určuje povinnosti advokáta pri plnení záväzkov zo zmluvy o poskytnutí právnej pomoci, ktorá má z hľadiska platnej zákonnej typológie záväzkov zásadne všeobecnú povahu zmluvy mandátnej alebo príkaznej. Ustanovenia tohto zákona, ktoré upravujú práva a povinnosti advokáta, vrátane jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú klientovi (vid' § 18 až 26 cit. zákona) predstavujú osobitnú právnu normu (lex specialis) voči tým ustanoveniam Obchodného zákonníka, ktoré upravujú práva a povinnosti mandatára, vrátane jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú

mandantovi (§ 567 až 576 Obchodného zákonníka) a majú povahu všeobecnej právnej úpravy (*lex generalis*). Ustanovenia obchodného zákonníka by bolo možné aplikovať na daný právny vzťah iba za predpokladu, žeby neexistovala osobitná právna úprava (viď rozsudok NS SR 3 MCdo 18/2009 z 21. 10. 2010).

Z ustanovenia § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, veta druhá, vyplýva, že ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva.

Aj keď zmluva o právnej pomoci uzavretá medzi žalobkyňou a žalovaným podľa zákona o advokácii vykazuje znaky mandátnej zmluvy podľa ustanovení § 567 až 576 Obchodného zákonníka, otázku zodpovednosti advokáta za škodu spôsobenú advokátom klientovi je možné posudzovať výlučne podľa § 26 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Rozsah náhrady výlučne podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, nakoľko Obchodný zákonník rozsah náhrady škody neupravuje.

Zmluva o právnej pomoci je zmluvou, o ktorej sa zmiňuje zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Ide o špecifický zmluvný typ, ktorý nie je upravený v Obchodnom zákonníku a nesie len prvky mandátnej zmluvy. Preto nie je možné vychádzať pri posudzovaní nárokov na náhradu škody z ustanovení Obchodného zákonníka, ktorý sa vzťahuje na mandátnu zmluvu.

Zákon č. 586/2003 Z. z. premlčanie neupravuje. Premlčanie je komplexne upravené v Občianskom zákonníku v § 100 až 114.

Za týchto okolností je potrebné zmluve o právnej pomoci prisúdiť občianskoprávnú povahu a predovšetkým vychádzať z toho, že ustanovenia o mandátnej zmluve upravené v Obchodnom zákonníku nemožno na daný právny vzťah aplikovať. Obchodný zákonník neobsahuje všeobecnú úpravu o náhrade škody. Preto je potrebné na právny vzťah účastníkov tohto konania (aj keby sme pripustili, že v prípade žalobkyne a žalovaného ide o podnikateľov) aplikovať ustanovenia o náhrade škody upravené v Zákone o advokácii (ako *lex specialis*) a v Občianskom zákonníku a za tohto stavu aj s ohľadom na ustanovenie § 1 ods. 2 veta druhá Obchodného zákonníka aj ustanovenia o premlčaní podľa Občianskeho zákonníka.

Preto okolnosti uvádzané navrhovateľkou v ústavnej sťažnosti považujeme za nedôvodné a predmetnú sťažnosť navrhujeme zamietnuť.

Zároveň súhlasíme s tým, aby bolo Ústavným súdom v predmetnej veci rozhodnuté bez našej účasti.“

Ústavný súd zaslal vyjadrenie krajského súdu na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnej zástupkyne sťažovateľky. Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne vo vyjadrení z 20. júna 2014 doručenom ústavnému súdu 27. júna 2014 oznámila, že netrvá na verejnom pojednávaní, a súhlasila, aby ústavný súd od neho upustil. Zároveň uviedla, že s právnym názorom krajského súdu sa nestotožňuje a považuje ho za rozporný „... s prezentovanými právnymi názormi odbornej právnej verejnosti. Sťažovateľka sa prikláňa k názoru, na základe ktorého právny vzťah advokáta a klienta je právnym vzťahom založeným zmluvou o poskytovaní právnych služieb, táto nie je samostatným zmluvným typom a je svojou povahou mandátnou zmluvou podľa Obchodného zákonníka, pokiaľ je zmluva o právnej pomoci uzavretá medzi advokátom a klientom ako podnikateľom a súčasne predmet poskytovania právnej služby sa týka klientovej podnikateľskej činnosti. A keďže premlčanie nároku na náhradu škody neupravuje zákon o advokácii, posúdenie dĺžky, začiatku a plynutia ako aj ostatné otázky súvisiace s premlčaním sa riadi Obchodným zákonníkom. A preto v danom prípade k premlčaniu nároku sťažovateľky nemohlo dôjsť skôr ako uplynutím štyroch rokov od doby, keď jej škody skutočne vznikla, t.j. keď klientka na základe rozsudku protistrane plnila.“

Ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami účastníkov konania k sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd však predovšetkým zdôrazňuje, že podľa konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov. Podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu vo veci samej (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010), usmerňovať vývoj judikatúry všeobecných súdov z hľadiska správnosti výkladu a uplatňovania zákonov (za podmienky rešpektovania jeho ústavnej konformity) alebo zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (napr. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nemožno vidieť medzi základným právom v čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto sa ich namietané porušenie skúma spoločne.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, teda s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy právneho poriadku Slovenskej republiky. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (II. ÚS 249/2011).

Výklad a aplikácia práva všeobecnými súdmi musí byť v súlade s účelom práva na spravodlivé súdne konanie (a jemu zodpovedajúcemu právu na súdnu ochranu), ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania.

Podstatou sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu je nesúhlas sťažovateľky so spôsobom, akým sa krajský súd vysporiadal s otázkou premlčania nároku na náhradu škody vyplývajúceho z porušenia záväzkového vzťahu medzi advokátom na jednej strane a sťažovateľkou ako podnikateľkou na strane druhej.

Podľa napadnutého rozsudku krajského súdu „*Zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii určuje povinnosti advokáta pri plnení záväzkov zo zmluvy o poskytnutí právnej pomoci, ktorá má z hľadiska platnej zákonnej typológie záväzkov zásadne všeobecnú povahu zmluvy mandátnej alebo príkaznej. Ustanovenia tohto zákona, ktoré upravujú práva a povinnosti advokáta, vrátane jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú klientovi (viď § 18 až 26 cit. zákona) predstavujú osobitnú právnu normu (lex specialis) voči tým ustanoveniam Obchodného zákonníka, ktoré upravujú práva a povinnosti mandátára, vrátane jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú mandantovi (§ 567 až 576 Obchodného zákonníka) a majú povahu všeobecnej právnej úpravy (lex generalis). Ustanovenia obchodného zákonníka by bolo možné aplikovať na daný právny vzťah iba za predpokladu, žeby neexistovala osobitná právna úprava (viď rozsudok NS SR 3 MCdo 18/2009 z 21. 10. 2010).*

Z ustanovenia § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, veta druhá, vyplýva, že ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva.

Aj keď zmluva opravnej pomoci uzavretá medzi žalobkyňou a žalovaným podľa zákona o advokácii vykazuje znaky mandátnej zmluvy podľa ustanovení § 567 až 576 Obchodného zákonníka, otázku zodpovednosti advokáta za škodu spôsobenú advokátom klientovi je možné posudzovať výlučne podľa § 26 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Rozsah náhrady výlučne podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, nakoľko Obchodný zákonník rozsah náhrady škody neupravuje.

Zmluva o právnej pomoci je zmluvou, o ktorej sa zmieňuje zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Ide o špecifický zmluvný typ, ktorý nie je upravený v Obchodnom zákonníku a nesie len prvky mandátnej zmluvy. Preto nie je možné vychádzať pri posudzovaní nárokov na náhradu škody z ustanovení Obchodného zákonníka, ktorý sa vzťahuje na mandátnu zmluvu.

Zákon č. 586/2003 Z. z. premlčanie neupravuje. Premlčanie je komplexne upravené v Občianskom zákonníku v § 100 až 114.

Za týchto okolností je potrebné zmluve o právnej pomoci prisúdiť občianskoprávnú povahu a predovšetkým vychádzať z toho, že ustanovenia o mandátnej zmluve upravené v Obchodnom zákonníku nemožno na daný právny vzťah aplikovať. Obchodný zákonník neobsahuje všeobecnú úpravu o náhrade škody.

Preto je potrebné na právny vzťah účastníkov tohto konania (aj keby sme pripustili, že v prípade žalobkyne a žalovaného ide o podnikateľov) aplikovať ustanovenia o náhrade škody upravené v Zákone o advokácii (ako lex specialis) a v Občianskom zákonníku a za tohto stavu aj s ohľadom na ustanovenie § 1 ods. 2 veta druhá Obchodného zákonníka aj ustanovenia o premlčaní podľa Občianskeho zákonníka.

Odvolačí súd sa nestotožňuje s právnym názorom žalobkyne, že predmetnú zmluvu o poskytovaní právnej pomoci bolo potrebné posudzovať ako obchodný záväzkový právny vzťah podľa § 261 Obchodného zákonníka a práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy opravnej pomoci, ako aj otázku náhrady škody podľa ustanovení o mandátnej zmluve, t. j. podľa § 567 až 576 Obchodného zákonníka a z tohto pohľadu aj otázku premlčania vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu škody podľa ustanovenia § 397 Obch. zák.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že žalobkyňa sa dozvedela o škode dňa 8. 4. 2005, kedy jej bola známa aj výška škody aj subjekt, s ktorým spája zodpovednosť za vzniknutú škodu, nakoľko jej uvedeného dňa bola žalovaná suma na základe exekúcie

odpísaná z účtu a tento bol uložený do jej schránky. Počiatok plynutia subjektívnej dvojročnej premlčacej lehoty na náhradu škody začal plynúť od 9. 4. 2005 a lehota na uplatnenie práva na súde skončila dňa 9. 4. 2007. Žaloba bola podaná na súde prvého stupňa dňa 6. 4. 2009, teda po uplynutí subjektívnej lehoty na uplatnenie práva. S ohľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným ako aj vedľajším účastníkom bol postup súdu prvého stupňa správny, keď s ohľadom na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka na námietku premlčania prihliadol a premlčané právo žalobkyni nepriznal. “.

Z uvedeného vyplýva, že argumentácia krajského súdu tak, ako je obsiahnutá v odôvodnení napadnutého rozsudku, spočíva na nasledovných záveroch:

Ustanovenia zákona o advokácii o zodpovednosti advokáta za škodu predstavujú *lex specialis* voči ustanoveniam Obchodného zákonníka upravujúcim mandátnu zmluvu. Obchodný zákonník neupravuje rozsah náhrady škody, a tak sa na rozsah náhrady škody nemôžu aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, ale v zmysle § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka sa aplikuje Občiansky zákonník. Zmluva o právnej pomoci je špecifickým zmluvným typom upraveným zákonom o advokácii, a preto sa na túto zmluvu neaplikuje Obchodný zákonník, ale Občiansky zákonník. Na základe týchto troch premís dospel krajský súd k záveru, že na otázku premlčania sa majú aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Podľa názoru sťažovateľky dospel krajský súd k nesprávnemu záveru o tom, či nárok na náhradu škody spôsobenú advokátom svojmu klientovi, podnikateľovi, podlieha premlčaniu v režime Obchodného zákonníka alebo Občianskeho zákonníka. Sťažovateľka tvrdí, že jej vzťah so žalovaným ako vzťah dvoch podnikateľov v súvislosti s ich podnikateľskou činnosťou sa spravuje nielen zákonom o advokácii, ale aj Obchodným zákonníkom. Preto je potrebné na otázky, ktoré zákon o advokácii neupravuje, vrátane premlčacej lehoty použiť právnu úpravu Obchodného zákonníka. Na podporu svojich tvrdení uvádza výsledky rozhodovacej činnosti všeobecných súdov: „*Takto posúdil právny vzťah aj Krajský súd v Hradci Králové sp. zn. 21 Co/186/2003, NS ČR sp. zn. 25 Cdo 520/2009 v obdobnom spore a NS SR sp. zn. 6 M Cdo 4/2012*“, ako aj stanoviská právnej vedy, keď uvádza, že názor sťažovateľky je v súlade aj napríklad s „*Komentárom*

k zákonu o advokácii, Beckova edícia komentované zákony, rok 2013 “. Podľa sťažovateľky sa s týmto jej tvrdením krajský súd nedostatočne vysporiadal a vzhľadom na to, že sa po vecnej stránke napadnutý rozsudok krajského súdu odchýlil od uvedenej rozhodovacej činnosti, má ísť podľa nej o nepredvídateľné rozhodnutie.

Ústavný súd prisvedčuje sťažovateľke v tom, že záver krajského súdu o tom, prečo sa na daný právny vzťah má aplikovať úprava v Občianskom zákonníku, a nie v Obchodnom zákonníku, nie je presvedčivý.

V prvom rade vykazuje záver krajského súdu o tom, či sa na zmluvu o poskytnutí právnej pomoci spĺňajúcu podmienku § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka má ako *lex generalis* vzťahovať Obchodný zákonník alebo Občiansky zákonník, znaky protirečivosti. Krajský súd totiž zaujíma obe protichodné stanoviská súčasne, keď síce tvrdí, že *„zmluva o poskytnutí právnej pomoci... má... povahu zmluvy mandátnej... (teda obchodnoprávnej mandátnej zmluvy, pozn.)“*, čo potvrdzuje aj názorom, že ako *lex generalis* (v prípade absencie odchyľnej špeciálnej úpravy) sa na otázku zodpovednosti advokáta za škodu aplikujú ustanovenia: *„Obchodného zákonníka, ktoré upravujú práva a povinnosti mandátara, vrátane jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú mandantovi (§ 567 až 576 Obchodného zákonníka)“*, následne však tento záver popiera, keď uvádza, že *„zmluva o právnej pomoci“* je *„špecifický zmluvný typ, ktorý nie je upravený v Obchodnom zákonníku a nesie len prvky mandátnej zmluvy. Preto nie je možné vychádzať pri posudzovaní nárokov na náhradu škody z ustanovení Obchodného zákonníka, ktorý sa vzťahuje na mandátnu zmluvu... Za týchto okolností je potrebné zmluve o právnej pomoci prisúdiť občianskoprávnu povahu a predovšetkým vychádzať z toho, že ustanovenia o mandátnej zmluve... v Obchodnom zákonníku nemožno... aplikovať... Preto je potrebné na právny vzťah účastníkov... aplikovať ustanovenia o náhrade škody upravené v zákone o advokácii... a v Občianskom zákonníku... aj s ohľadom na ustanovenie § 1 ods. 2 veta druhá Obchodného zákonníka aj ustanovenia o premlčaní podľa Občianskeho zákonníka.“*

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu nie je vôbec zreteľné, aký právny význam má tvrdenie, že zmluva o poskytnutí právnej pomoci nie je mandátnou

zmluvou podľa Obchodného zákonníka, keďže „... nesie len prvky mandátnej zmluvy...“. Z odôvodnenia nie je zrejmé, čo znamenajú „prvky“ určitej zmluvy. Krajským súdom ostalo najmä neobjasnené, či sú podľa názoru krajského súdu podstatné (pojmové) znaky mandátnej zmluvy podľa § 566 Obchodného zákonníka splnené, a preto sa uvedený právny predpis neuplatní, alebo či tieto znaky splnené nie sú (keďže predmetná zmluva vykazuje len akési „prvky“ mandátnej zmluvy), a preto sa Obchodný zákonník neaplikuje. Ústavný súd nad rámec uvedeného dodáva, že pôsobnosť Obchodného zákonníka v záväzkových vzťahoch v zásade nevymedzujú ustanovenia upravujúce jednotlivé zmluvné typy, ale práve § 1 ods. 2 v spojení s § 261 a § 262 Obchodného zákonníka.

Okrem toho úvaha krajského súdu, ktorou odôvodňuje aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka týkajúcich sa premlčania práve poukazom na § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, indikuje, že krajský súd dospel k záveru, že v Obchodnom zákonníku predmetná úprava (premlčania) absentuje. Tento záver ale právnomu stavu zjavne nezodpovedá (porovnaj § 387 a nasl. Obchodného zákonníka).

Argumentácia krajského súdu však vykazuje aj ďalší nedostatok. Krajský súd okrem iného uvádza, že: „*Rozsah náhrady škody (sa posudzuje, pozn.) výlučne podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, nakoľko Obchodných zákonník rozsah náhrady škody neupravuje.*“ Proti odôvodneniu krajského súdu možno uviesť nielen to, že Obchodný zákonník rozsah náhrady škody v skutočnosti zjavne upravuje (§ 379 Obchodného zákonníka), ale najmä to, že pre spor podstatnou otázkou nebol rozsah náhrady škody, ale premlčanie uplatneného nároku. Preto úvaha o (ne-)existencii úpravy rozsahu náhrady škody v Obchodnom zákonníku nemôže slúžiť ako podpora záveru o aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka na premlčanie nároku na náhradu škody.

Nie je pritom úlohou ústavného súdu posúdiť, či sa na zmluvný vzťah medzi podnikateľom a advokátom založeným zmluvou o poskytnutí právnej pomoci má aplikovať Obchodný zákonník alebo Občiansky zákonník. Odpoveď na túto otázku spočíva vo výklade § 261 a § 262 v spojitosti s § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, ako aj vo výklade ustanovení zákona o advokácii a ustanovení upravujúcich premlčanie v Obchodnom

zákonníku. Výklad a aplikácia uvedených pravidiel je úlohou všeobecných súdov. Ústavný súd však v tejto súvislosti považuje za vhodné poukázať na skutočnosť, že tak judikatúra (okrem sťažovateľkou uvedených rozhodnutí napríklad aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 MCdo 18/2009 z 21. októbra 2010, resp. pre analogickú právnu úpravu v Českej republike aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Cdo 4121/2007 z 25. februára 2010 či uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 792/02 z 5. augusta 2004), ako aj právna veda (napr. Kerecman, P. Zodpovednosť advokáta za škodu. I. časť. In: *Bulletin Slovenskej advokácie*, 10/2011, s. 10 a nasl.) sa na rozdiel od krajského súdu prikláňa k aplikácii Obchodného zákonníka aj na vzťahy medzi podnikateľom a advokátom vrátane nárokov na náhradu škody spôsobenej advokátom za podmienky, že spĺňajú podmienky § 261 alebo § 262 Obchodného zákonníka.

Z pohľadu ústavného súdu je podstatné, že odôvodnenie krajského súdu v otázke významnej pre spor vykazuje zásadné nedostatky vo vzťahu k výsledku, ku ktorému krajský súd v tejto otázke dospel a podľa ktorého sa premlčanie uplatneného nároku spravuje Občianskym zákonníkom. Podstata odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu spočívala v názore, že zmluva o poskytnutí právnej pomoci za okolností danej veci nie je mandátnou zmluvou a že Obchodný zákonník neobsahuje ani úpravu premlčania, ani (rozsahu) náhrady škody, a preto sa má aplikovať právna úprava Občianskeho zákonníka. Z uvedeného však vyplýva, že predmetná úvaha vykazuje také zjavné nedostatky, ktoré ju robia protirečivou, a tým spochybňujú ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu.

Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu je preto podľa názoru ústavného súdu za hranou ústavnej udržateľnosti. Sumarizácia nedostatkov vo vzťahu k záverom, ku ktorým krajský súd v napadnutom rozsudku dospel, spôsobuje, že tieto vyznievajú nepresvedčivo a jednostranne na ujmu sťažovateľky. Tým došlo podľa názoru ústavného súdu zo strany krajského súdu k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

S ohľadom na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovel a rozhodol, že krajský súd napadnutým rozsudkom porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde.

Úlohou krajského súdu bude v ďalšom priebehu odvolacieho konania znova posúdiť a rozhodnúť o určení platnosti právneho úkonu takým spôsobom, ktorý bude ústavne konformný a bude v súlade s právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v bode II tohto nálezu. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že opätovné prerokovanie veci krajským súdom nemusí nevyhnutne vyústiť do záveru o vyhovení odvolaniu sťažovateľky, ale pôjde o to, aby krajský súd k námietkam sťažovateľky, ktoré formulovala tak v odvolaní, ako aj v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, zaujal ústavne akceptované a udržateľné právne názory o aplikovateľnej právnej úprave vymedzujúcej trvanie premlčacej doby, osobitne aby sa vysporiadal s výsledkami dôležitými v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, ktoré indikujú iné právne posúdenie právneho záveru o aplikovateľnosti ustanovení Obchodného zákonníka na daný právny vzťah, a ktorá je dôležitá pre rozhodnutie vo veci samej.

Sťažovateľka ďalej navrhuje, aby ústavný súd uložil krajskému súdu povinnosť zaplatiť jej aj primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 €.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa čl. 127 ods. 1 ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Z uvedeného textu ústavy vyplýva, že ústavný súd môže, avšak nemusí priznať primerané finančné zadosťučinenie.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že deklarovanie porušenia práv sťažovateľky, zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie je pre ňu dostatočným zadosťučinením, a preto sťažnosti v tejto časti nevyhoveli.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré je vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátom v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2013 predstavovala sumu 130,16 € a režijný paušál 7,81 €.

Ústavný súd sťažovateľke priznal úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti) za každý úkon právnej služby po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkovú sumu 275,94 €.

Úhradu trov konania za úkon právnej služby – vyjadrenie vo veci samej z 20. júna 2014 – ústavný súd sťažovateľke nepriznal, keďže vzhľadom na obsah podania

ho nepovažoval za také, ktoré by relevantným spôsobom prispelo k objasneniu skutkového stavu a k rozhodnutiu posudzovanej veci.

Úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2014